

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
valtiovarainministerio@vm.fi.

KUNTALAKIUUDISTUS

Kuntalakiuudistusta koskeva luonnos hallituksen esitykseksi on lausunnolla. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Hallituksen esitysluonnos vie kuntayhtiöiden hyvää hallinnointia oikeaan suuntaan, mutta ei riittävästi. Jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että hyvän hallinnoinnin periaatteet toteutuvat nykyistä paremmin kuntayhtiöissä. Tähän kuuluu se, että kuntayhtiöiden hallituksen jäsenillä on riittävä osaaminen ja kokemus tehtävään. Lisäksi ainakin suurempien kuntayhtiöiden hallinnointia tulisi kehittää avoimuuden osalta samaan suuntaan kuin listayhtiöiden hallinnointikoodi edellyttää pörssiyhtiöiltä.

Keskuskauppakamari on jo tammikuussa 2006 antamassaan kannanotossa todennut, että kuntaomisteisten osakeyhtiöiden tulisi omaksua hyvään hallintotapaan liittyvät toiminnan läpinäkyvyyden periaatteet. Keskuskauppakamari esitti kannanotossaan, että sellaisten yhtiöiden, joiden omistuspohja on laaja tai toiminta on laadultaan ja laajuudeltaan huomattavaa tai joiden toiminta on alueellisesti taikka valtakunnallisesti merkittävää, tulisi noudattaa listayhtiöiden hallinnointikoodia.

Puoluevero hallituspalkkioista

Lakiuudistuksen yhteydessä tulisi luopua kuntayhtiöiden hallituspalkkioihin kohdistuvasta puolueverokäytännöstä. Kuntayhtiöiden hallituspalkkioihin kohdistuva puoluevero ei ole asianmukainen tapa tukea puolueiden paikallistoimintaa, vaan sen pitäisi tapahtua avoimesti suoranaisena paikallisena puoluetukena. Puolueverokäytäntö voi johtaa siihen, että kuntayhtiöiden hallitukseen ei saada parhaita mahdollisia jäseniä.

Nykykäytännön ongelmallisuutta korostaa myös se, hallituspalkkioista maksettava puoluevero ei ole täyden avoimuuden piirissä. Vaikka puolueveroa ei voida pitää korruptiona, yrityksen hyvään hallinnointiin kuuluu laaja avoimuus hallituksen jäsenten sidonnaisuuksista. Kun kuntayhtiöiden omistajia ovat viime kädessä kuntalaiset, heidän saatavillaan tulee olla tiedot hallituspalkkioista maksettavista puolueveroista.

Kuntayhtiön hallituksen jäseniltä vaadittava osaaminen

Lakiluonnoksen 48 § 2 momentin mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja lii-

ketoiminnan asiantuntemus. Tämä on oikeansuuntainen ehdotus nykytilanteeseen verrattuna.

Sekä yksityisesti että julkisesti omistetut yhtiöt tarvitsevat parhaan mahdollisen johdon. Puolueaktiivina toimiminen ei sellaisenaan pätevöitä yhtiön hallitustyöskentelyyn. Kaikkien kuntalaisten etu olisi, että kuntayhtiöiden hallituksissa istuisi osaavia henkilöitä, jotka hoitaisivat yhtiön hallintoa kunnan ja siten kuntalaisten eduksi. On myös huomattava, että yhtiön toimiva johto voi käytännössä viedä yhtiössä vallan hallitukselta, jos hallituksella ei ole riittävää osaamista tehtävänsä.

Jatkovalmistelussa ehdotusta on vielä selkeytettävä siten, että hallituksen jäseniltä edellytetään riittävää kokemusta yrityksen hallitustyöskentelystä tai yrityksen johtamisesta. Hallitukselta on löydettävä riittävä toimialaosaaminen, ja kaikilta hallituksen jäseniltä on edellytettävä ainakin perustietoja yritystaloudesta. Kaikkien hallituksen jäsenten on kyettävä seuraamaan yrityksen taloudellista raportointia.

Hallitusvalintojen ei tule perustua automaattisesti puolueiden valtasuhteisiin kunnassa. Nykyinen puolueverojärjestelmä johtaa siihen, että turvatakseen aluetoimintansa rahoituksen puolueet joutuvat pitämään kiinni niille "kuuluvista" hallituspaikoista, vaikka pätevää hallituksen jäsen ehdokasta ei olisi puolueen piiristä ehdotettavissa. Tämä voi johtaa siihen, että kuntayhtiöitä ei johdeta osaavasti.

Kuntakonsernin kokonaisuus

Osakeyhtiölaki ei tunne konserniedun käsitettä. Asiasta on keskusteltu EU-tasolla, mutta konserniedun käsitettä ei ole ryhdytty säätämään.

Lakiluonnoksen 48 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön hallituksen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kuitenkin osakeyhtiölaki edellyttää hallituksen jäseniä toimimaan yhtiön ja sen kaikkien osakkeenomistajien edun mukaisesti. Tämä merkitsee, että hallituksen jäsenet eivät voi tehdä päätöksiä, jotka ovat yrityksen kannalta vahingollisia, vaikka olisivatkin yhtiön omistavan kunnan edun mukaisia.

Jatkovalmistelussa on varmistettava, ettei säännös ole ristiriidassa hallituksen jäsenten osakeyhtiölain mukaisten velvoitteiden kanssa. Sanontoja on selkiytettävä niin, etteivät kuntayhtiöiden hallituksen jäsenet saa sitä käsitystä, että heillä on automaattinen oikeus ja velvollisuus tehdä kuntaomistajan sanelemia päätöksiä ilman omaa vastuuta. Vaikka osakeyhtiön omistaja voi viestiä yhtiön hallituksen suuntaan kantaansa, se ei poista hallituksen vastuuta päätöksistään. On tärkeää, ettei sääntely hämää vastuusuhteita.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Lausunto
26.8.2014

3 (3)

Leena Linnainmaa
varatoimitusjohtaja